

16A 6081

MEDOESA

mystische roos

WE VERLIEZEN Moby Dick niet uit het oog. We zijn overtuigd, dat het goed is, zonder elkaar te begoochelen, nu en dan een open verhaaltje over de gedragingen van het geduchte Dier te doen. We spraken indertijd van „mootjes”, om u te ontslaan van de taak het Geheel te veroveren en te verorberen. Maar al spoedig hielden we ons bezig toch weer met het Geheel, d.w.z. met de contouren die zich daar aftekenden en de koers, die het nam. Zonder de stelling van het „pas pro toto” te herroepen, gingen we in de beweging van het Geheel mee; en hoewel het geboden is bij de enkele locus van de dogmatiek scherp toe te zien, kwamen we er toe de blik op wijder perspectief in te stellen. Want het gaat altijd om God, om God-zelf. Al is dit zeker geen algemene God. Zijn bijzonderheid, Zijn apart-zijn, Zijn heiligheid wordt vanzelf de scopus van al ons denken. Het gaat eigenlijk altijd slechts indirect over de schepping, de mens, de vergankelijkheid, de zonde, de dood, de wet, de humaniteit, het huwelijk, de humor en wat verder het bestaan kenmerkt, in wezen gaat het om God, wat en wie en hoe en waar Hij is. Zo komt het dat men ook bij een vast voornemen, orde op zaken te stellen en een rooster af te werken in redelijke volgorde, licht verdwaalt tot in de glansen van de horizon, licht „verblind wordt tot het kind dat U belijdt.”

MISSCHIEN GEBEURT DAT nergens zo onvermijdelijk als bij de leer der praedestinatie. Natuurlijk is dat wel maar een déél; en al staat het als deel representatief voor het geheel, het wil z'n eigen plaats en nadruk en strekking hebben. En toch stroomt hier méér dan elders in de K.D. de gouden tinteling der ontsloten verten over de grenzen der orde, over de bouwswels vanwaaruit wij een kort schootsveld met onze rede bestrijken. In zekere zin kwam zulke overmacht van illuminatie ook reeds toe aan de klassieke verkiezingsleer. Het had een goede zin over haar te spreken als over het „cor ecclesiae”, het hart der kerk. Maar bij Barth is dat zonder voorbehoud waar. De verkiezingsleer, zoals die in de K.D. wordt voorgedragen is van zulk een aard, dat men nergens tussen waarheid en prediking behoeft te onderscheiden. Het is niet nodig iets te verzwijgen. Het is niet nodig de ervaring, die we van de mensen hebben met een „oordeel der liefde” te verzoenen met de bedoeling van het Woord Gods. Het is ver-

boden met twee monden te spreken.

De praedestinatie is ident met het evangelie; zij is blijde boodschap ook in haar oordelende functie; zij is „die Summe des Evangeliums”. Terwijl tevoren in de gangbare leer de geldigheid van het evangelie telkens scheen te moeten veroverd worden op de raadselen rondom en op de duistere wolkenbank aan de einder van al onze menselijke overwegingen. Ja, men kan zeggen, dat in feite de praedestinatie vroeger alleen troost bevatte voor particuliere harten op voorwaarde dat zij niet verder vroegen naar de donkere sprake die aan de horizon geschreven stond en niet vorsten naar de trekken van het zwijgend Gelaat, dat achter de horizon zich bevond. Gelaat? was het veeleer een Masker? een Masker? was het niet veeleer als het hoofd van Medousa, gruwelijk-star vóór over-intensiteit van levensmacht, vernietigend door de willekeur van een alvermogen, dat, zoet of bitter, licht of donker in zijn werking, de adem voor de lofzegging afsneed, Medousa! een presentie, schrijnend van afwezigheid, een masker-gelaat.

DE BEDOELING WAS het heil een blijvende grond te geven in de eeuwigheid; de bedoeling was de genade zo radicaal mogelijk onafhankelijk te stellen van enige vóórwaarde in de mens; de bedoeling was de hoogmoed neer te werpen, de kleinmoedigen te troosten en de gelovigen, die vallen, weer op te richten door de bevestiging van de vastigheid van Gods besluit. Alleen, men mocht verder niet vragen naar de grond van deze grond, het was geraden, de blik niet te doen dwalen tot bij de horizon; men moest niet vragen naar het waaróm; en inderdaad vraagt een mens in het geloof nooit tot het einde waaróm en dat schijnt dus in orde; maar zie, hier was het niet geraden te vragen: waarom? omdat het Daaróm de vraag reeds had overweldigd vóór ze recht was uitgebracht; en inderdaad, zo gaat het bij de goddelijke waarheid altijd: het dáárom Gods is primair aan alle waarom; ook dat was dus in orde maar zie, hier was dit dáárom de afgrond van de Godheid, de grondeloze grond van Zijn Oer-wil. En zo was het onvermijdelijk, dat, ondanks de raad zich aan Gods belofte te houden en te blijven gaan in de weg der middelen — ondanks de vermaning naar het eeuwig lot van anderen niet te vorsen, niet nieuwsgierig te wezen, niet menselijk te denken over

Gods Majesteit, van de (gedoopte) kindertjes (van gelovige ouders) het beste te hopen enz. — zo was het onvermijdelijk, dat de gelovigen, juist bij het opvolgen van deze pastorale raad, een donker vermoeden in hun hart moesten verdringen n.l. dat het inderdaad beter was niet naar de einder te gaan, omdat, wat daar en daarachter te zien zou zijn waarschijnlijk te horribel zou zijn dan dat de geloofsblijdschap, ja de simpele levensmoed niet op slag zou worden verlamd, reeds door één blik op dit Gelaatsmasker, op dit Medoesa-hoofd, het Enigma van een „daemonische”, zelfgenoegzame God, de Gorgo van een bestiering, die hetzij verlamt of áándrijft, als het er op áánkomt de liefde verlamt en de vertwijfeling áándrijft.

In de K.D. is dit Medoesa-hoofd afgehouwen en de nek van het naakte Zijn gekloofd. En wat we zien — waarmee zal men het vergelijken en welke gelijkenis zullen wij daarop toepassen? als we een tegenbeeld willen vinden, zou ik het eerst denken aan de „mystieke Roos” waarvan Dante spreekt in de laatste zang van zijn „Paradiso”, waarin het Licht drievuldig òm en òm gaat, „als Iris door Iris”, waar de spraak tekort schiet zelfs voor de geweldigste geest, waar aan de hoge verbeelding de macht ontvalt en de vleugelen in de opvaart verschroeien. —

MAAR REEDS WENTELDE mijn verlangen en mijn willen
Als een wiel, dat gelijk wordt meebewogen
Met Liefde, die de zon beweegt en de andere sterren.

De mystische Licht-roos, de Regenboog rondom de Troon, was naar de bedoeling ook het oogwit van de oude praedestinatieleer. Maar veel en velerlei heeft er toe geleid dit zicht te doen verkeren in een weerslag van doffe ontsteltenis en het gestold tumult dat ontstond bij de onderdrukking van deze ontsteltenis. Onder dit velerlei is het voornaamste, dat de oude leraren Gods Liefde bepaalden als oorspronkelijk en wezenlijk liefde tot Zichzelf. Het is voor Barth (zoals hij zelf zegt) 'n „unheimische Erleuchtung” geweest, toen hij zag, dat deze volstrekte onafhankelijkheid van God, zó weinig gevuld was, dat zij met eeuwige onverschilligheid gelijk stond. Voor hem ging de hemel (ook over zijn denken) open toen hij zag: er kan in God geen Achtergrond gedacht worden, die an-

ders is dan **Zijn Openbaring**, die anders is dan Jezus Christus.

De theologie moet ook hier, juist hier, christologisch worden en zich ontslaan van een vooropgesteld abstract denkbeeld van Wezen, Zelfstandigheid, Zelfgenoegzaamheid, Godheid. Barth heeft gezien dat we, zo ergens dan hier, met een afgod, een monstrueus afgodsbeeld te doen hebben. Deze Dagon moet vallen voor de Ark, voor de ark der Tegenwoordigheid in Christus. De volgende morgen (1 Sam. 5): zie Dagon was op zijn gezicht gevallen vóór de ark des Heren, maar het hoofd van Dagon en zijn beide handen lagen afgehouden op de drempel, alleen de romp was nog over." Want deze duistere willekeur is niet de keuze der Liefde en deze logische consequenties zijn in strijd met de gevolgtrekkingen, die we mogen maken uit de verschijning der eeuwige Liefde in de tijd, in strijd met de beloften, die ons door het Evangelie worden gebracht en door de Heilige Geest ons worden bezegeld.

Op de voorgrond blijft de praedestinatie wat zij voor de vaders was, maar op de achtergrond wordt de Medoesa, het Gorgonen-hoofd verslonden tot overwinning in de mystieke Roos, de Lichtroos, die met het wentelen van de windroos van de willekeur niets gemeen heeft. Want men kan ook zeggen (en wellicht beter), dat er géén achtergrond is of dat de achtergrond niets anders behelst noch behelzen kan dan de voorgrond. En de voorgrond zegt: God is oorspronkelijk in Zichzelf zo vóór de mens als in Jezus Christus; er is niets diepers in Gods wezen dan de keuze vóór de mens, ja, de keuze vóór de mens ten koste van Zichzelf. De Liefde Gods kan niet eigenlijk en wezenlijk Zelfliefde zijn. De mens is niet te bepalen als een wezen, dat door God gebruikt wordt om Zijn eer te vinden. De geschiedenis is niet te verstaan als een weg of omweg of wegenet of net-van-omwegen voor de Here, om tot Zijns Zelfs verheerlijking te raken. God is nergens en nooit van binnen anders dan naar buiten.

De K.D. II₂ is als een vlammend lemmer getrokken tegen de „God” der „heilige zelfzucht”; als God de Heer inderdaad zichzelf wil en handhaaft, dan betekent dit dat Hij zichzelf **dóórzet als Immanuel**, als God-met-ons. Hij kent geen andere eer, dan zichzelf te verheerlijken in de Overgave terwille van de mens, ook en juist van de rebelse mens.

HOE AVERECHTS HEBBEN WIJ

onze begrippen gemaakt om consequent te zijn en uit te komen bij het Noodlot, geklonken in het determinisme, dat alleen maar erger wordt als we de grond daarvan denken als Geest,

als Wil, als „Liefde”, n.l. als Zelfliefde! Hoe anders wordt alles in hemel en op aarde, hoe wonderbaar gaat ook het donker lichten in het mensenleven, wanneer we beseffen gaan dat God werkelijk in alle diepten en hoogten van Zijn wezen leeft in de oerdaad van Zijn verkiezing en, dat deze oerdaad als aanvang van al zijn wegen en werken de werkelijkheid stelt, doordringt en ordent tot de voleinding en dat in deze voleinding het antwoord van de Verkorene (en van zijn gemeente in hem) een voldongen heilsfeit is. Hem, die wij onze **broeder** mogen noemen, **woont zelve als verkorene „in de schoot des Vaders.”** De gehoorzaamheid van Jezus Christus op aarde is evenzeer van eeuwigheid als zijn praedestinatie, waarin wij mede begrepen zijn. Een „ungeheure Erleuchtung”: de „dubbele” praedestinatie verkondigt als hoofdsom van het evangelie, dat God van zichzelf de verwerping, maar voor zijn schepsel de verkiezing heeft bestemd. Op het eerste gehoor lijkt het een constructie, een speculatie. Wanneer het licht ons opgaat, dat er **geen achtergrond achter Jezus** is die anders is dan **Hijzelf**, dan is uit Golgotha niets anders te lezen dan wat in Gods Hart geschreven is met een onherroepelijk besluit: Mij zij het lot beschoren van die Mij zijn ontvallen, voor Mij opene zich de diepte der verwerping; en Adams kroost verwerfde het vrijgeleide door alle oordeel heen tot in de op- perste aether van een vrede, die alle verstand te boven gaat, een geluk en een begrip, die 't diepste leven zwijgende jubelen doet omdat daar openbaar wordt de volkomenheid, die verleend is aan het Bestaan, de glans, die uitgaat van het éne einde des hemels tot aan het andere einde, van horizon tot horizon, zodat de Kerstnacht schoner is dan de dagen en het Paaslicht de ware en bestendige lichtwereld wordt om in te wonen.

—K. H. MISKOTTE

PINKSTERDAGEN IN DRIEBERGEN.

Van Zaterdagmiddag 28 Mei tot Maandagavond 30 Mei a.s. hopen wij zowel op „De Horst” als in het „Eijkmanhuis” gezamenlijk de Pinksterdagen te vieren.

Met de vaste staf zullen als leiders aanwezig zijn de Heer en Mevrouw Drs H. J. Boudisco Massink uit Utrecht op „De Horst” en de Heer en Mevrouw G. d'Olivat uit Bloemendaal in het „Eijkmanhuis”.

De kosten bedragen naar keuze:

f 13.50, f 15,— of f 16.50 per persoon.
f 25,—, f 27.50 of f 30,— per echtpaar.
f 11,—, f 12.50 of f 14,— per kind t/m 12 jaar.

Aanmelding met vermelding van beroep,

leeftijd en geslacht te richten aan het Secretariaat van „Kerk en Wereld” te Driebergen.

VOORLICHTING OVER WIKA- E.A. HORST-OPLEIDINGEN

Het Opleidingscentrum De Horst (dit is oorspronkelijke wika-academie van Kerk en Wereld in uitgebreider vorm, waarin opgenomen een School voor Maatschappelijk Werk) belegt in de komende weken een aantal voorlichtingsbijeenkomsten.

Deze zijn bestemd voor hen die de mogelijkheid overwegen als beroepskracht werkzaam te gaan zijn in het jeugd- en sociaal culturele vormingswerk, het maatschappelijk werk, het bedrijfs-personeelswerk of in de direct evangelisatorische arbeid.

Jonge vrouwen en mannen, met een behoorlijke algemene ontwikkeling en een gezond geestelijk leven van ± 18—30 jaar (of hun ouders) zijn hartelijk welkom.

De voorlichtingsbijeenkomst in Amsterdam wordt gehouden in samenwerking met het C.I.C.S.A.

ROOSTER: Leeuwarden: 11 Juni, 15.00 uur „Oranje Hotel”, Stationsweg 4. — Zwolle: 11 Juni, 15.00 uur Hotel „Van Gijtenbeek”, Stationsplein 13. — Arnhem: 4 Juni, 15.00 uur, „Muis Sacrum”, Velperplein. — Utrecht: 11 Juni, 15.00 uur, Padvinders hoofdkwartier, Jansveld 51. — Amsterdam: 4 Juni, 15.00 uur, A.M.V.J.-gebouw, Leidsebosje. — Haarlem: 21 Mei, 15.00 uur, Hotel „t Hof van Holland”, Grote Markt 29. — 's-Gravenhage: 21 Mei, 15.00 uur, Clubhuis voor meisjes, Van Speyckstraat 153. — Rotterdam: 21 Mei, 15.00 uur, Beursgebouw, Coolsingel. Eindhoven: 11 Juni, 15.00 uur, „Opbouw”, Smalle Haven 5.

Het kan goed zijn als inleiding tot het gesprek op deze bijeenkomsten schriftelijk informatie-materiaal op te vragen bij „Kerk en Wereld”, De Horst, Driebergen en/of bij het C.I.C.S.A., Weteringschans 259, Amsterdam.

AMERIKA

Van 9 tot 16 Juli wordt er op het mooi gelegen Vormingscentrum van de Nederlandse Hervormde Kerk „DE HAAF” te Bergen een *Vacantie cursus* gehouden over Amerika, het Land van de Toekomst.

In samenwerking met de United States Information Service wordt er 's morgens en 's avonds telkens door deskundigen een zoeklicht op een bepaalde kant van Amerika geworpen. Nu eens jazz en de negers, dan eens op de politiek, nu eens op het leven van de doorsnee Amerikaanse man en vrouw, dan weer op de kunst.

's Middags vrij om te zwemmen in de zee, te wandelen in de bossen en duinen, rond te neuzen in het artistieke dorp Bergen.

Opgaven vóór 3 Juli aan „De Haaf”, Natterweg 9 te Bergen (N.H.). Kosten naar keuze f 35,—, f 40,— of f 45,— per persoon.